

Razvoj vprašanja sudetskih Nemcev

Fotografija od vlade predlaganega sporazuma

Minuli teden, ko se je vršil v Nürnbergu kongres nem. narodnosocialistične stranke, katerega se je udeleževal tudi voditelj sudetskih Nemcev Konrad Henlein, je izdelala češkoslovaška vlada naslednji predlog za sporazum z nemško manjšino:

1. Priporoča se načelo, da naj se državni uradniki nastavljajo sorazmerno po narodnosti.

2. V pokrajinah, kjer živi samo ena narodnost, bodo nastavljeni uradniki samo iz te narodnosti.

3. Pokrajine bodo imele policijo dotične narodnosti.

4. Novi zakon o uporabi jezika bo slovel na popolni enakopravnosti.

5. Industriji v pokrajinah, ki je največ trpela zaradi vladne krize, bodo dali podporo. Ta podpora bo izvedena v obliki posojila v višini 700 milijonov kron in pod ugodnimi pogoji.

6. Nemška narodnost bo imela svojo vlado v mejah, kjer so Nemci v večini. Vsa vprašanja, ki se nanašajo na edinstvo države, se bodo obravnavala v teh manjših zbornicah. Nedotakljivost meje in edinost države bosta dejansko zaščiteni.

7. V osrednji vladi bodo ustanovili posebne okrožne oddelke in na čelo teh oddelkov bodo imenovani zastopniki tistih narodnosti, ki jih ti oddelki obsegajo. Ti oddelki bodo morali skrbeti za svoje narodnosti.

8. Narodnostne pravice državljanov bodo zavarovali s posebnim zakonom, ki se bo imenoval zakon proti raznarodovanju. Te pravice bodo ščitili tudi zastopniki posameznih narodnosti v parlamentarnih ustanovah. Vsi zastopniki bodo imeli pravico pritožbe, če bi bile v kakršnem koli

primeru pravice in koristi njihovih sonarodnjakov prekršene. Za vsako narodnost bodo uvedli in sestavili posebne registre.

9. Takoj bodo storili vse, da bi prišlo do sporazuma v vprašanih, ki ne rabijo zakonodajnega postopka.

Vse te nove zakone bo vlada izdelala v sodelovanju z zastopniki stranke sudetskih Nemcev in jih predložila parlamentu. Ti zakoni bodo v najkrajšem roku uveljavljeni.

Pogajanja za sporazum nenadoma prekinjena

Devet točk vladnega predloga je bilo takoj sporočenih vodstvu sudetske stranke. Vodstvo je prvotno sprejelo načrt vlade kot temelj pogajanj, ki so pa bila nenadoma prekinjena 7. septembra zaradi dogodkov v Moravski Ostravi.

Policija omenjenega mesta je zaprla 82 Nemcev, ker je našla pri njih večje količine orožja. Poslanci stranke sudetskih Nemcev so se podali na policijo, da bi se poučili o stanju in položaju aretiranih. Med posredovanjem se je zbralo pred soplepjem policije več sto pristašev stranke, katere je začela razganjati policija na konjih. Med slednjimi so bili tudi štirje nemški poslanci. Zaradi kratko označenega postopanja ostravske policije so se Nemci skujali in izjavili vladi v Pragi, da prekinijo pogajanja, dokler ne bodo najstrožje kaznovani policijski uradniki, kateri so zakrivali nasilni nastop policije. Vlada v Pragi je takoj odredila strogo preiskavo, katera je ugotovila, da so pritožbe zaprtih Nemcev upravičene. Predsednik vlade dr. Hodža je ukazal, da se morajo odstaviti vsi uradniki, kateri so zakrivali aretacijo Nemcev. Med odstavljenimi je en policijski komisar.

Iz raznih držav

Nürnbergski kongres

Že zadnjič smo poročali, da je bil dne 6. septembra v Nürnbergu otvorjen deseti kongres nem. narodnosocialistične stranke. Hitlerjeva stranka se shaja vsako leto v tem mestu od leta 1927. Tokratnega kongresa se je udeležilo 65.000 gostov iz bivše Avstrije, med njimi 30.000 v uniformi. Zastopana so bila vsa društva ter organizacije obojnega spola, vojaštvo, letalci in mornarica. Pripeljali so se tudi inozemski gosti, diplomatski zbor iz Berlina ter posebni odposlanci, katere je Hitler povabil. Do torka, 6. septembra je prispelo v Nürnberg 234 posebnih vlakov poleg rednih in je bilo ta dan zbranih že 400.000 udeležencev. Beležena ogromna številka pa se bo sigurno podvojila in dosegla višek proti koncu kongresnega tedna. Dne 6. septembra dopoldne je prispel v Nürnberg tudi voditelj sudetskih Nemcev Henlein, ker je bilo pričakovati, da bo padla glede vprašanja sudetskih Nemcev iz Hitlerjevih ust že koj v prvih dneh kongresa odločilna beseda, kar se pa ni zgodilo.

Hitlerjeva poslanica

Ob pričetku kongresa je bila prečitana Hitlerjeva poslanica, v kateri sta posebno

naglašena vzpostavitev velike Nemčije ter zanikanje vesti, da išče Nemčija nove pogodbe s komur koli. Hitler pravi v poslanici, da ne stopa pred udeležence kongresa s kako novo pogodbo, ampak s sedmimi novimi pokrajinami, za katere se je povečala Nemčija. Z organizacijo tega novega dela bo stara Nemčija zaposlena vse prihodnje leto. Proglas poudarja, kako nesmiselno je pisanje in govorjenje, da bi bilo danes še mogoče veliko Nemčijo zapreti od vseh strani ali jo blokirati. Nemčija je zbrala toliko zalog vojnega materiala ter prehrane, da je oskrbljena za leta. Pohvalno se je izrazil Hitler v poslanici o Italiji zaradi tega, ker je začela preganjati jude in se je tozadevno izenačila z mišljenjem ter postopanjem narodnosocialistične Nemčije.

Istočasno s kongresom stroga vojna pripravljenost

Istočasno, ko je zboroval kongres Hitlerjeve stranke, so bili vpoklicani v Nemčiji vsi rezervisti do 45. leta starosti in tudi oni, ki so bili do sedaj zaradi svoje zaposlitve v raznih industrijskih podjetjih oproščeni orožnih vaj. Obenem je bilo odrejeno, da se podaljšajo prvotno na osem tednov določene vaje na tri mesece. To podaljšanje utemeljujejo s tem, da se je

pokazalo, da je osem tednov premalo za zadostno izvežbanost rezervistov. Oboroževalna industrija v Nemčiji dela noč in dan in se delavci menjavajo v treh posadah.

*

Verske šole zaprte v Avstriji. S 1. septembrom so zaprli v Avstriji vse verske šole, tudi protestantske in judovske. Najhuje pa bo zadela ta prepoved katoliške samostanske šole, katerih je bilo v Avstriji mnogo in so rodile skozi dolga stoletja najlepše sadove. Nemška narodnosocialistična država temelji na načelu, da je vzgoja in izobrazba mladine v šoli stvar države in jo mora imeti v rokah edino le država.

Pripravljenost Anglije na morju in Francije na suhem. V minulem tednu, ko je zborovala Hitlerjeva stranka v Nürnbergu in je bila razgibanost glede vprašanja sudetskih Nemcev na višku, se je Anglija pripravila za vsak slučaj na morju in Francija na suhem. Ob škotski obali je zbrala Anglija 51 vojnih ladij, katere ostanejo v stalni pripravljenosti do 14. novembra. Izredne ukrepe so prejele angleške bojne ladje, katere se gibljejo po Sredozemskem morju. Ker je Nemčija svoje izredne vojaške vaje raztegnila od osmih tednov na tri mesece, razglašata tudi Francija, da ima pet in pol milijona izurjenih vojakov, kateri so se že vežbali dve leti in jih lahko vpokliče vsak trenutek. Število francoskega vojaštva, ki je sedaj pod orožjem, znaša 600.000 mož. Od teh jih je 200.000 ob tako zvani Maginotovi črti (betonirane postojanke kot obramba napram Nemcem), 400.000 pa po raznih garnizijah. Posebna armada 125.000 mož je pripravljena v Afriki. Za slučaj pa, da bi se razmere v Evropi še bolj zaostriale, bodo izvedli Francozi takoj še nadaljno mobilizacijo.

Tudi Belgija je pripravljena. Po zgledu Francije se je tudi Belgija pripravila in mobilizirala nekaj letnikov rezervistov, ki bodo na razpolago za vsak slučaj.

Kongres stranke sudetskih Nemcev. Po zgledu nürnbergskega kongresa Hitlerjeve stranke nameravajo sklicati sudetski Nemci svoj kongres v Usto ob Labi. Kongres naj bi bil 15. in 16. oktobra ter bi se ga udeležilo okrog 20.000 zastopnikov.

Udušena vstaja v južno-ameriški državi Čile. V prestolici južno-ameriške države Čile so vprizorili marksisti, ki so v opoziciji, v minulem tednu vstajo, katere se je udeležil tudi bivši predsednik čilske republike general Carlos, kateri je bil kandidat za bodočo predsedniške volitve in se je vrnil šele pred kratkim iz izgnanstva. Vstaši so napadli ministrsko predsedstvo, notranje ministrstvo in še nekatere druge urade. Na pomoč poklicana policija je nastopila z orožjem in se je razvila par ur trajajoča poulična borba, v kateri je bil nevarno ranjen od več strelav notranji minister ter je padlo 58 upornikov, ranjenih pa je bilo več sto ljudi. Poulične boje je odločilo za vlado in razkropilo upornike vojaštvo, katero je nastopilo s strojnimi ter ročnimi granatami.

V zastarelih primerih zapekte, združenih z zlato žilo in otokom Jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda mlo deluje in zanesljivo otvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito. (Ogl. reg. S. br. 30.474/35.) 1138